

РОЗСВІТ

Часопись полонених
громади „Самостійна Україна“.

Видає: Видавництво „Український Рух“.

Виходить два рази на тиждень.

ПЕРЕДПЛАТА:

Ціна одного примірника	2 ф.)
На місяць у таборі	20 ф.
„ „ поза табором	50 „
„ півроку у таборі	1 м. 20 „
„ „ поза табор.	1 „ 80 „
„ рік у таборі	2 „ —
„ „ поза табором	3 „ —

А Д Р Е С А:

Ukrainisches
Sekretariat
in Rastatt (Baden).

(Комітет видавництва).

ВІСТІ З УКРАЇНИ.

Нове російське правитель- ство й Українці.

Ми ніколи не покладали великих надій на те, що з вибухом революції відразу змінить ся становище російського правительства—навіть революційного—до нас та до нашого питання. Адже „Розсвіт“ відмічував безнастанно, що великий національно-політичний рух на Україні занепокоїв правительство, що між стрічками російських газет, які близько стоять до нового правительства, видно було не тільки невдоволення з цього руху, але й неприхильність до сповнення наших домагань. Ми добре знали, що до наших бажань ставлять ся трохи инакше, ніж до домагань Фінляндців, Естонців та Польків, що тим народам відразу нове правительство приобіцяло автономію, дотих народів видало відозви, в яких їм офіційно запевнювало самоврядування. Українців воно все зацитувало чимнебудь, пообіцяло народню школу—а так то відсиляло безнастанно до Установчих Зборів.

Українці одначе вірили в добру волю правительства. Вони відбули національний зїзд у Києві, там поставили цілий ряд резолюцій і ждали, що з того вийде. І ось вийшло. Правительство розібрало домагання Українського Національного Зїзду, й петербурзька телеграфічна агенція подає вже на них відповідь. Ось вона.

„Петербург, 29. червня. Петербурзька телеграфічна агенція доносить: Великий Національний Конгрес Українців у Києві зробив цілий ряд постанов у формі бажань автономії України, які то бажання передано юридичній (правній) комісії тимчасового правительства до розгляду. Комісія заявила, що це не річ тимчасового правительства розв'язувати питання, які відносять ся до автономії України, бо тими справами можуть займатися тільки Установчі Збори. Через те й комісія визнала неможливим розв'язати питання настановлення окремого комісара для українських справ і окремого українського красового комісара. Комісія висказала ся проти участі Українців у міжнародніх зїздах, бо в таких зїздах повинні брати участь держави, а не народи (розуміють ся державні народи можуть! Ред.). Комісія висказує ся далі, що в справі творення окремих українських військових відділів, одинокий має слово міністер війни. Що до українзації середнього шкільництва комісія зазначила, що це справа являється замотана (чим? Ред.) для учнів, які головно рекрутують ся з міст і с неукраїнцями з роду. (Отже полтавські, київські, харківські, уманські міщани з роду неукраїнці! Ред.). Що до справи заловнення ріжних місців на Україні людьми, які тішать ся довіррям населення України, то комісія заявила, що над цю справою нема що й дебатувати, бо цей принцип треба прикласти до населення цілої Росії. Комісія визнала, що засоби на потреби національної культури мусять ухвалювати місцеві адміністраційні уряди, а не правительство! А що до справи беззаконного засилання Українців, комісія визнала себе некомпетентною (що не має права) займатися тим питанням (на скільки воно відноситься до Українців, розуміють ся! Ред.), бо воно дуже тісно в'язеть ся із воєнними обставинами“.

Ось вам і ціла відповідь. Правда, ясна? Тай нам ясно, що нове правительство хоче супроти України йти слїдами царського, тільки у зміненій формі. Ми до цієї справи ще вернемо й освітимо її, як слїд. Поки що можемо одне сказати, що на цю відповідь російського правительства українському зїздові одна в нас відповідь: „Не даєте, самі візьмемо!“

Відозва російського правительства до мешканців України.

Рух на Україні та організованість Українців занепокоює уряд далі. Але ж замість удоволити справедливі бажання Українців, російське правительство відкидає всі бажання, а далі старається підійти до почувань народа відозвами, може найдеть ся хто та дасть ся зловити ся на гарні слова. Ось вона ця відозва:

„Браття з України! Не йдїть на погубний шлях, який роздроблює вільні сили Росії! Не відривайте ся від рідного краю (себ то від Росії. Ред.)! Не розбивайте спільної армії в момент великої небезпеки! Не заводьте незгоди й братовбивства в ряди нації (якої?—Ред.) у хвилину, коли кожний мусить стати рука об руку, щоб рідний край спасти від млітарної руїни, та виявить розум (хитро сказано, що? Ред.) серед тих внутрішніх труднощів! Не забувайте ся у своєму непогамованому бажанні, уже тепер (ага! Ред.) оснувати політичну форму правління для України! Не завдавайте собі сами смертельного удару! Бо упадок Росії і вас потягне за собою (ще не знати! Ред.)!“

Всеукраїнський селянський зїзд у Києві.

„Кіевская Мысль“ з дня 24. травня повідомляє, що 28., 29., 30. травня ст. ст. в Києві відбудуть ся всеукраїнський селянський зїзд. На зїзді буде по одному представникові від волосних сїльських комітетів „Селянської спілки“, по двох від повітових і по двох від губернських комітетів „Селянської спілки“. Із тих же місцевостей, де таких комітетів іще немає, вислати можуть депутатів волосні, повітові, й губернські ради селянських депутатів. Де ж немає ні „Селянських спілок“ ні рад селянських депутатів, то звітїля можуть вислати на зїзд селянські сходи і то по одному представникові.

На денному порядку будуть такі точки: Першого дня (28. травня) буде звітювання депутатів „Української Центральної Ради“ про поїздку до Петербурга. 2) На другий день „Сучасний мент“, реферат про те, як відноситись до тимчасового правительства й до війни. 3) На третій день зїзду земельна справа з рефератами на такі теми: а) земельна реформа на Україні; б) земельні комітети загалом і центральний український земельний комітет; в) монополія на хліб; центральний український комітет. 4. день зїзду (1. червня): а) організація селянства на Україні, себ-то „Українська селянська спілка“ і рада селянських депутатів; б) вибори до центральної ради селянських депутатів; в) вибори до ревізійної комісії „Селянської спілки“.

Зїзд скликає центральний організаційний комітет „Української селянської спілки“, Крещатик, 27. дїм 8. у Києві.

Товариство шкільної освіти.

Історична комісія „Товариство шкільної освіти“, як подає „Кіевская Мысль“ із дня 19. травня, ухвалило ось таку програму своєї діяльності: 1) виданнє елементарних і математичних підручників української історії; 2) виданнє книг і хрестоматій для вчителів і учнів; 3) виданнє історичних картин, карт і т. ин.; 4) перегляд російських видань історичних картин для можливого використання деяких із них в теперішній час; 5) перегляд російських підручників у тих частях, що дотикають ся українського питання; 6) виданнє власного печатного органу, в яким побіч із иньшими питаннями обговорювали ся б питання методики історії.

Переведення націоналізації школи на Україні вимагає негайної й тяжкої праці. Тому комісія покликуює до спільної праці всіх, хто може допомогти в цїм ділі.

Український військовий конгрес.

Стокгольм, 27. червня. (На основі звідомлення із Києва) Український військовий зїзд постановив, щоби Центральна Рада ввійшла в зв'яз з тимчасовим правительством, наколи це останнє признає автономію України. Рівночасно військовий зїзд зажадав, щоби Центральна Рада перебрала в свої руки земельну справу на Україні, та щоби цілий український народ найстрожїше виконував постанови Центральної Ради.

На жаль вістки із Симферополю свідчать про те, що подекуди Українці не розуміють ваги єдності. Так на приклад 7. рота 33. полку, яка складаєть ся виключно із Українців, противно приказові Центральної Ради постановила виступити на фронт.

Українські мітинги в Москві.

„Кіевская Мысль“ із дня 24. травня передає, що в день українського національного фонду Українці устроїли в Москві ряд мітингів біля пам'ятника Гоголя, в Петровському парку і в иньших місцях. Промови говорили про будуче відродженнє України, злученої з Росією на федеративних підставах. Вони вказували на те, що український рух уже не може зістановити ся, і як що Українцям не дадуть добровільно приналежних їм прав, то вони візьмуть їх силою.

Відхід Українців на фронт.

„Утро Росії“ з дня 30. травня доносить із Києва, що після віча коло пам'ятника Хмельницького зі Софійської площі відійшло на фронт 1500 Українців салдатів зі своїми прапорами; настрої у салдатів дуже веселі.

Харківські Українці й Олександр II.

„Биржевыя Вѣдомости“ з дня 2. червня подають такий цікавий для теперішнього часу малюнок. У часі українського зїзду в Харкові хтось предложив винести зі салі бюст Олександра II.—„Геть звідсіля!“—кричать депутати й оплескують пропозицію. „Він скасував одну неволю й завів другу!“ Голова хотів поставити предложеннє під голосованнє, але крики: „Геть із цюю ідіотською фізіономією!“ приневолити винести бюст із салі прямо без голосовання.

ВІСТІ З РОСІЇ.

Установчі Збори.

БАЗЕЛЬ, 29. червня. Агенція Гавасу доносить із Петербурга, що тимчасове правительство зараз тільки оголосило скликання Установчих Зборів на 13. жовтня с. р.

Вибори до Установчих Зборів піchnуть ся 30. вересня.

Союз промисловців.

Як подає „Реч“, із дня 21. травня ст. ст., 20. травня в Москві відбули ся перші організаційні збори союзу промисловців, що витворюють одїння.

Союз має на меті бороти ся з домаганнями робітників, що бажать підвищення платні і взагалі поліпшення обставин праці. Один із членів зборів, член ремісничої управи Осипів, повідомив, що в ремісництві порішено бороти ся з неможливими домаганнями робітників (невже таки неможливі? Ред.). Рішено післати членів в иньші міста для поширення цієї думки.

Збори союзу земельних власників.

20. травня (ст. ст.), як подає „Реч“ із дня 21. травня, відбули ся збори земельних власників. У зборах приймало участь поперх 300 земельних

власників. Тут були хutoryани й „отрубники“, що явилися представниками 31 губернії. Збори висловилися за необхідність об'єднання всіх земельних власників без різниці стану, віри, політичних поглядів і кількості землі, якою володіє той або інший земельний власник. Таке об'єднання має на цілі охоронити сільсько-господарську промисловість.

Збори постановили організувати повітові й губернські відділи і найскорше скликати в Москві загальноросійський з'їзд земельних власників.

Певно, що земельних власників дуже не покоїть, що земельне питання розв'яжесться не в їхню користь. Тому під охороною сільсько-господарської промисловості треба розуміти охорону власних інтересів. Ред.

Чому ген. Алексеев пішов у відставку.

Ми вже раніше повідомляли наших читачів про те, що головнокомандуючого Алексеева зміщено з посади. Тепер довідуємося із часопису „Кієвская Мисль“ із дня 24. травня ст. ст. про причини, що заставили тимчасове правительство змістити ген. Алексеева.

При відчиненні з'їзда офіцерських депутатів ген. Алексеев виголосив промову, в якій між іншим сказав, що мир без „анексії і контрибуцій“, якого домагається тимчасове правительство, є ніщо інше, як утопія (мрія, яка ніколи не здійсниться). Це зазначення Алексеева викликало гарячий одпір із боку часопису Ради салдацьких та робітничих депутатів „Ізвестія“, яка писала з цього приводу: „Головнокомандуючий забув почесне правило, що, мовляв, „мовчанка золото“. Генерал помиляється, коли думає, що революційний народ дозволить йому сіяти смуту. А він це як раз робить, бо запевняє салдатів, ніби то вони воюють не задля того, щоб захистити революцію та дати час і можливість розвинути ся міжнародній боротьбі пролетаріата за мир; у салдатів після промови генерала може лишити ся враження, ніби то вони мусять воювати далі задля того, щоб досягнути ті імперіалістичні цілі, які покляло собі ще старе правительство“.

Із дня 25. травня в Петербурзькій Раді салдацьких та робітничих депутатів відбуло ся досить бурливе засідання із приводу промови генерала Алексеева. Н. Троцький (представник більшовиків) звернувся до міністра Скобелева із запитом, чому генерал Алексеев ще й досі командує арміями наколи він своєю промовою наніс тяжку образу тимчасовому правительству. Правительство виставило на своїм прапорі гасло: „мир без анексії і контрибуцій“, а генерал назвав це утопією. На думку Троцького генерал мусить піти за це під суд. Безумовно, що таке відношення Ради до промови Алексеева вплинуло на тимчасове правительство, і воно видало наказ про відставку генерала.

Цікаво відмітити той факт, що генерали все ще не розуміють російської революції та тих цілей, які вона ставить собі в міжнародній політиці. Безумовно також і те, що генерал Алексеев висловив не лише свій особистий погляд, а за ним стоїть певна частина російського суспільства й то в першу міру буржуазія з Мілюковим на чолі, яка ні за що не хоче відмовити ся від своїх заборчих плянів. На цей раз, як бачимо, ці панови одержали досить поважний отпір на свої домагання.

Чи заставить це буржуазію раз на завжди відмовити ся від її загарбальчих апетитів—це є питання. На цім полі російська революція тільки розпочала боротьбу. Треба знати, що буржуазія не призвичаїла ся ще й досі рахувати ся з інтересами ширших верств народу.

Керенський про будучий лад Росії.

Під час своєї подорожі на фронт Керенський подав у Київ свою особисту думку, що Установчі Збори висловлять ся за заведення федеративної республіки (Реч, з дня 27. травня). Іншим разом у Одесі Керенський сказав: „Будемо рішуче виступати проти всього, що може розірвати зв'язь меж національностями й розбити єдність Росії“ („Реч“, з дня 31. травня).

Тепер, панове, розбирайте, яка з цих двох думок була Керенського, а яка не його? (Ред.)

Автономія Лотви (Латишів).

„Новое Время“ доносить, що 16. травня відбув ся в Ризі з'їзд Латишів із Вітебщини. На з'їзд приїхало 232 виборних депутатів від волостей. Провідником з'їзду був колишній депутат до Державної Думи, Трясун. На з'їзді стверджено, що на Лотві живе 640 тисяч людей, із них 60% Латишів, 20% Білорусів, 12% Жидів, 5% Поляків і 3% Литовців. Вирішено виділити з

Вітебщини три лотиські повіти та створити з них автономну Лотву серед російської держави. З'їзд вибрав лотиську національну раду з 60 осіб, в тому числі 36 Латишів, 12 Білорусів, 8 Жидів, 3 Поляків і 1 Литовця.

Білоруси домогають ся автономії.

Білоруська газета: „Гоман“ подає в 51. ч. деякі відомості про рух Білорусів у тій частині Білоруси, що лишили ся ще під Росією.

Зараз після революції склав ся на території Білоруси комітет, до якого ввійшли представники народностей, що заселяють цей край, і цей комітет мав заняти ся підготовчими справами для скликання Установчого Сейму для Білоруси. У склад комітету мало ввійти 12 Литовців, 6 Білорусів, 3 Жидів, 2 Поляків і 6 Велікоросів.

Але ж цей склад не вдоволив Білорусів задля несправедливого процентового заступництва в комітеті. Вони рішили не брати в нім участі, доки докладно не вияснить ся відношення між Литовцями й Білорусами на Білоруси. За той час однак між білоруською інтелігенцією став назрівати плян створення автономної Білоруси, і вже в квітні відбув ся в Мінську з'їзд усіх білоруських партій, на якому вибрано викональний комітет із 53 людей, ці ж склали зі себе комісію з 18 душ, яка мала виробити проєкт автономії Білоруси і подати його до тимчасового правительства. Автономна Білорусь мала обіймати такі губернії: Мінську, Могилівську, і білоруських повітів, Віленської, Гродненської, Вітебської, Смоленської й Чернігівської. Крім того з'їзд висказав ся за федеративно-демократичну республіку.

Другий з'їзд білоруських діячів відбув ся в Петербурзі. Резолюції цього з'їзду були такі ж, як у Мінську. Подібні резолюції—враз із домаганнями прав для робітників, що працюють на Білоруси (8 год. робітничий день, високої зарібною плати), та з домагання землі для селян—виніс з'їзд білоруської соціалістичної громади.

Російський уряд на ці домагання „благорозумно“ мовчить. Що правда—відповідальні місця в своїй власній інтересі уряд заповнює відомими білоруськими діячами, яких царське правительтво переслідувало—і на тім кінець. Цілком як із Українцями...

Розуміть ся, що ми бажаємо Білорусам як найкращих успіхів у їх боротьбі за автономію і сподіваємо ся, що в них найдемо в нашій боротьбі гарних прихильників, бо наші цілі сходять ся!

Справа миру.

Постанова з'їзду робітничих і салдацьких рад у справі мира.

ПЕТЕРБУРГ, 26. червня. Петербурзька телеграфічна агенція доносить. Конгрес робітничих та салдацьких рад цілої Росії переважно більшістю прийняв цю постанову про війну—предложеною соціалістами революціонерами й меншевиками:

1. Теперішня війна зчинила ся задля завойовницьких цілей. Верховні круги всіх країв змагають до того, щоб здобути для себе нові ринки та підбити малі, нерозвиті краї під свій господарський вплив. Ця війна веде до цілковитого обезсиллення всіх країв та народів і російську революцію доводить на край пропасти. Вона коштує мільони жертв, проковтує мільярди народнього добра й грозить ще скріпленням того страшного неладу, який у спадку нам кинув старий режим. Вона веде до голодової нужди, та здержує край від праці, щоб скріпити здобуту волю. Конгрес робітничих та салдацьких рад цілої Росії думає, що найважливіша завдача революційної демократії як найшвидше покінчити війну та в інтересі революції та робітництва всіх країв покласти кінець взаємному винищуванню та назад повернути братерську згоду задля спільної боротьби за цілковите визволення людства. Конгрес робітничих та салдацьких рад є того погляду,

2. що окремий мир може довести тільки до нових воєн, зміцнити ворожі почування між народами та принести зі собою цілковите обезсиллення, голод та руїну,

3. що окремий мир може дати котрійсь із воюючих сторін може дати перевагу над другою, а через те можуть зміцніти завойовницькі цілі верхніх клас, і Росія не увільнить ся від свого завойовницького становища і міжнародне єднання робітників буде спинене.

Через те конгрес відкидає безумовно таку політику, що веде до окремого мира або хоч до окремого завішення оружжя. А що покінчити війну можна тільки, зібравши всі сили

до купи й серед спільної натуги демократії усіх країв, то конгрес вважає конечно потрібним, щоб революційна російська демократія при допомозі свого заступництва, себ—то через салдат, робітників і хліборобів звернула ся до демократії цілого світа з зазивом прийняти гасло: мир без заборів і відшкодовань на основі права на самовизначення народів і в тім дусі робити між своїм народом.

Наради із представниками У. С. Д.

Дня 14. червня відбула ся конференція укр. соціалістів, які приїхали до Стокгольму, з представниками голландсько-скандинавськ. с. д. партії. Представник від української соц. демократії змалював перед конгресом наше положення і наші домагання по цей і по той бік кордону. Дня 19. с. м. голландсько-скандинавський комітет прийняв делегацію соціалдемократичної партії австрійських Українців під проводом В. Темницького. Делегація домагаєть ся: 1.) заведення загального миру без анексії і відшкодовань; 2.) відстанови Бельгії, Сербії разом із Чорногорією й Польщі в її етнографічних межах, то значить де населення складаєть ся переважно з Поляків; і 3.) що торкаєть ся України, делегація ставить домагання, щоби зі всіх українських територій створити політичну автономну державу одиницю. Наколи ж це не вдасть ся, то щоби з австрійської української часті створити окремий коронний край. Крім цього делегація домагаєть ся офіційного признання окремого представлення заступників на з'їзді від українського народу, а не разом, як раніше було, або з Росіянами, або з Поляками.

Переговори з чеськими соціалістами.

СТОКГОЛЬМ, 29. червня. Голландсько-скандинавський комітет вів переговори з чеськими соціалістами. Чеські соціалісти висказали ся теж за негайне покінчення війни та за перетворення держав, у яких живе багато народів, на федеративні спілки, самостійні нації. На таку державу по їх думці треба б перетворити Росію й Австро-Угорщину; в цій останній чеський нарід творив би самостійну одиницю з правом національного представництва в рямах цілої держави.

Раштат, 3. Липня.

Перед нами два цікаві документи в справі розв'язання земельного питання. Один із них це постанова загального російського селянського з'їзду, що до майбутньої земельної реформи, а другий—заява для селян головного земельного комітету, який працює зараз над проєктом земельної реформи. (Цей проєкт земельної реформи подаєть ся для обговорення Установчим Збором.)

Між постановою й заявою є багато спільного, й тому треба думати, що приблизно по лінії, яку намітили ці обидва документи, піде розв'язання земельного питання по цілій Росії.

Цікаво тільки одне, що правительственный орган, „Головний земельний комітет“, поспішив ся на початку своєї заяви зазначити, що земельне питання треба розв'язати, маючи на увазі інтереси загально-державні, а не бажанья та інтереси якихнебудь окремих верств населення або окремих країв.

Це улюблене в останні часи гасло: „загально-державні інтереси“ висовує тимчасове правительство і всі ті побічні органи, які стоять недалеко від правительства. Здаєть ся, що це (де треба й де не треба) підкреслення так званих „загально-державних інтересів“ на сторожі, яких хоче твердо стояти тимчасове правительство, свідчить тільки про те, що краєві інтереси, яких так багато в народів Росії, загрожують піднести ся до височини загально-державних інтересів. Про це свідчить ще й те, що постанова селянського з'їзду, на яким безумовно були заступлені й краєві інтереси, у своїй загальній часті, балакає власне зовсім іншою мовою, ніж офіційна заява „Головного земельного комітету“. Тут виразно жадаєть ся перебудови держави на принципі признання самоуправи країв, автономії окремих областей та федеративної зв'язи між ними.

Але перейдемо до тої частини обох документів, яка торкаєть ся сути, річі, себ-то властиво до самого земельного питання. В заяві „Головного земельного комітету“ сказано загально, що всі землі сільсько-господарського характеру переходять у користування хліборобського населення. Ця незвичайна загальна формула розв'язання земельного питання цілком і цілком не торкаєть ся а ні питання, на яких умовах відбудеть ся відібрання землі від її теперішніх володарів (поміщиків, казни, мо-

настирів і т. д.), а ні не торкаєть ся незвичайно важного питання, яким саме робом буде користувати ся хліборобське населення землею (чи так, на правах власности, чи на яких інших).

На ці два питання дає відповідь по трохи постановою загально-російського селянського з'їзду. „Всі землі державні, монастирські, церковні та приватні (очевидно без виїмку, Ред.) переходять у загальну народню власність без жадного викупу, задля рівного користування працьовничим населенням. (передаємо за „Р'ючу“ з 10. червня.) Отже що до першого питання: „які властиво землі й як їх відбиратимуть, відповідь досить ясна! Землю відбиратимуть усю, в той рахунок входить і приватна. Відбираєть ся земля без жадної винагороди і ще тільки не ясно, чи під землями приватної власности розуміють також і землі селянські. Треба думати, що це так, і тоді ми мусимо лічити ся зі стремлінням до цілковитої земельної реформи, яка мусить перевернути цілий господарський лад держави та перебудувати володіння землею на основі соціалізації землі.

Питання лише в тому, чи вдасть ся перевести цю реформу. Треба думати, що селянство тяжко буде перемовити відмовити ся від збільшення своєї особистої власности на кошт поділу поміщичої та державної землі. Але наколи б це й удало ся зробити, то ледви селянство згодило ся б передати свої власні землі державі з тим, щоби пізніш кожна селянська сім'я діставала від держави на правах аренди стільки землі, скільки вона може обробити своїми власними силами. (так звана працьовнича норма) І так дуже гарний в засаді проєкт земельної реформи зустрінеть ся з велитенськими труднощами при переведенню його в життя.

Що ж до інтересів нашого українського селянства й загальної цілої України, то ми мусимо замітити, що ми могли би погодити ся з засадою проєкту, але ж ніяким чином із його напрямком. Інтереси українського селянства вимагають, щоби земельне питання було розв'язане задля України цілком окремо, і то з двох причин.

Перше, що передача в с'їх земель України в загальне державне володіння дасть змогу державі колонізувати Україну зайтими московським населенням. Бо ж на Україні, маючи на увазі її гарні землі можна легко установити меншу працьовничу норму, ніж у Московщині, де землі багато гірше й на сімю прийдеть ся давати більше землі, ніж на Україні, і де таким чином створить ся певна земельна резерва, на яку легко можна буде пересадити останок московського селянства.

А по друге при передачі землі в загально-державну власність, всі доходи з українських земель будуть переходити до загально-державної каси, а з відтам, розумієть ся, підуть на загально-державні потреби, які по більший часті не сходять ся з інтересами України та її працьовничого населення. Тому ми, задержуючи принцип передачі землі у власність певної суспільної організації, мусимо змагати до того, щоби такою організацією була краєва земельна Рада автономної України, яка володіла би всіма землями України та пильнувала би того, щоби задовольнити передусім інтереси та потреби українського селянства та цілої України.

Буржуазна преса цілої Росії занепокоєна. По цілій лінії буржуазного фронту розпочала ся гаряча діяльність. Земельні власники організують ся в окремі союз. Від них не відстають промисловці, які теж закладають організацію під назвиськом „Союз промисловців“ з ціллю бороти ся проти домагання робітників. Розумієть ся, що як власники землі, так і промисловці організують ся під „широким“ прапором кадетської партії. Рівночасно з тим буржуазні часописи переповнені фантастичними (такими, що нема в дійсности) звідомленнями про незвичайно великі жадання, які ніби то ставлять робітників до промисловців. Ці часописи малюють промисловців, як „смирених“ ягнят, а робітників, як хижих вовків. Коли до цього додати, що буржуазія досить ясно натякає, що власність у небезпеці, що її кожної хвили можуть відібрати робітники—соціалісти або анархісти (до речі сказати) що ці два напрямки свідомо змішують ся буржуазною пресою, то стане ясно, що ми наближуємо ся до моменту боротьби між двома найбільшими силами російської революції буржуазії й пролетаріату. Буржуазія готуєть ся до цієї боротьби в той спосіб, що спішить зорганізувати всі міщанські елементи під гаслами: „спасайте власність“, „боріте ся з робітниками, що хочать відібрати нам наші доходи“, та „державна цілість в небезпеці“.

Тривога російської буржуазії давно вже перекинула ся на захід до її союзників. Тут

теж ведеть ся спішна праця обеднання буржуазних верств проти робітництва. Тому що демократичний рух на заході зв'язав ся з російською революцією, то тамшня буржуазна преса стараєть ся представити події в Росії в найгіршій світлі. Гасла, що винесла на своїх прапорах російська демократія, висміюють ся та гостро критикують ся. Ціль такого відношення досить ясна. В такий спосіб можна буде затримати в себе революційний рух та допомогти російській буржуазії в її боротьбі з російським робітництвом.

РІЖНІ ВІСТІ.

РОСІЯ Й РУМУНІЯ.

Стокгольм, 28. червня. В Яссах останніми часами панує неспокій. Заарештовано велику кількість осіб за підозріння в революційній пропаганді. Між недавно засудженими на смерть 32 особами знаходить ся також румунський соціаліст Векслер, який брав участь у увільненню першого травня румунського соціаліста Раковського з яської тюрми. Також у відносинах Румунії до Росії справа стоїть недобре. По приватним відомостям із Петербурга, „Рада робітників та салдатів“ є такої думки, що цілковитий розрив між Румунією та Росією неминучий. Між російськими та румунськими салдатами помітно незадоволення одних другими, щодня виникають непорозуміння та сюри. Те саме ж дієть ся й між офіцерами. Румуни злять ся на Росію за те, що старе російське правительство втягнуло Румунію в війну, а цим самим і в те базилддя та голод, які зараз переживає Румунія. Румунське ж правительство поминотісних зносин із новою вільною Росією не відпекуєть ся від цієї думки...

Крім того ходять слухи, хоч правда поки що не стверджено, що Росія відтягає свої війська з молдавського фронту та, що Молдавія Румунія мусить боронити сама. Російські часописи обговорюють цю справу так, що на випадок цілковитого розриву, Румунія сама буде тут винною, бо до цього веде теперішня політика Румунського правительства.

(Із „Frankfurter Zeitung“).

ІЗ ПОЛЬЩІ.

Із Варшави доносять, що німецький уряд позамікав усі вищі школи (університет і політехніку) через те, що студенти за науку платити не хочуть...

З другого боку польський уряд енергично забираєть ся до того, щоби увести в життя польську державу. От у Франції почали Поляки формулювати (складати) польський легіон, який мав би бити ся з Німеччиною разом із Французами. Проти того легіону виступила Національна польська Рада в Варшаві, вона заявила, що Польща мусить із огляду на нові події в Росії зберегти нейтральність і ніхто з поляків (горожан Польщі) не повинен зараз робити ніяких воєнних кроків супроти кого то не було б.

Через те й „Національна Польська Рада“ не думає поки що заводити обовязкової рекрутації до війська в Польщі, а проводить у своїй діяльності думку добровільного військового набору.

В УГОРЩИНІ.

Після уступлення Тіси, довгий час були в Угорщині наради, хто б міг перебрати кабінет. Накінець вибір упав на гр. Ештергаці, який виявив себе прихильником виборчої реформи і сказав уже в тій справі, своє слово в парламенті. Але ж гр. Тіса все ще думає, що в його руках ціла Угорщина, й виступив перед парламентом із новим проєктом реформи виборчої: виборче право повинні ще достати промисловці робітники, тай то не зараз, а пізніше.

Проти Тіси, який тепер веде перед опозиції проти нового правительства, виступив його політичний противник гр. Апонеї, який висказав погляд, що відкладаєть виборчої реформи не можна, що кабінет гр. Ештергаці є кабінетом виборчої реформи, з нею він перемає або впаде.

Ще цікавіша була промова міністра справедливости Валконія. Відкинувши проєкт графа Тіси, він закінчив свою промову (26. червня) так: „Народ—це піраміда, із королем на вершці. Вершок тоді найбезпечніший коли основа можливо як найширша. Що король хоче розширення виборчого права, це в серцях народу збудило захоплення для короля. Угорщина не сміє ніяк лишити ся нарадницьким островом у демократичній Європі. І коли б у цьому назадняцькому парламенті повалено виборчу реформу й коли б прийшло до розв'язання цієї палати,

то оборонці рідного краю, які вернуть із поля, будуть мати щастя, пізнати, що був хтось, що боров ся за їх права і за їхню волю!

Цю промову прийняв парламент голосними оплесками.

В АВСТРІЇ.

Славянський блок, який склав ся з Чехів, південних Славян та Поляків звалив нарешті кабінет, Кляма Мартініца, який уже пішов у відставку. Клям-Мартініца заіменував цїсар губернатором Чорногорії, а на президента міністрів цїсар покликав др. Зайдлера, людину, що досі в політичному житті не виступала.

Поляки, склали заяву, що вони не відмовляють своїх голосів на т. зв. державні конечности (н. пр. бюджет) і таким чином правительство зискало вже більшість для себе в парламенті.

Найважнішою являєть ся зараз у Австрії справа ухвали видатків на державу (бюджет). Повідомляють із Відня, що парламент уже прийняв тимчасовий бюджет у другому читанню 292 голосами проти 150.

Крім того важною являєть ся для цілої монархії справа скликання делегації, себ то представництва обох частин монархії: Австрії та Угорщини, щоби поробити ухвали що до спільних справ монархії. Над цим нараджували ся недавно голови парламентарних клубів, які рішили просити правительство скликати делегації на середину липня.

Тільки ж, чи воно так станеть ся, не знати. Правительство боїть ся Чехів. Річ у тім, що досі послали з Чехії: Чехи та Німці давали своїх післанців до делегації на основі знагоди між собою; трохи послів було Німців, решта Чехи. Тепер Чехи не звертати муть уваги на Німців: маючи більшість, готові післати тільки своїх представників, а тоді в делегаціях правительство не мати ме більшости.

От і через те справа скликання делегації затягнеть ся.

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА В СПРАВІ РЕВІЗІЇ ДОГОВОРІВ.

Як уже відомо, Російське тимчасове правительство предложило своїм союзникам переглянути договори, які зробило ще царське правительство зі союзниками. З цього приводу італійська часопись „Матіно“ пише, ось що: Предложення російського правительства є не що иньше, як раніше обдумане й пляномірне підготування до цілковитого розриву Росії зі союзниками. Прийняти це предложення, значить грати в дитячу, але й небезпечну гру. Російське правительство добре знає, що перегляд договорів зробить неможливим вести війну, знає також, що й самий зїзд у цій справі є ні що иньше, як божевілля. Із цього видно, яку ціль переслідує російське правительство. Воно ставить союзні держави перед рішенням: або відмовити ся від союзу з Росією, або, допустивши перегляд договорів, дати можливість ворогам довідати ся про воєнні цілі союзних держав і вийти побідниками в цій війні. Ми ні в яким разі, не сміємо прийняти це предложення російського правительства, яке, очевидно, виходить більше від нового ворога, ніж від старого приятеля.

Друга італійська часопись, „Персерверанца“ пише: „Ми мусимо приневолити Росію пірвати всякі тайні, чи явні зносини з ворогом.“

Доки Росія не дасть нам повного забезпечення в тім, що вона в усяких випадках лишить ся з нами солідарною (згідною,) доти не можемо ми допустити жадної ревізії договорів, бо ж ми не певні в тому, що така ревізія не зробить мілітарною жертвою цієї війни.“

У ШВАЙЦАРІЇ.

На місце Гофмана, який мусів уступити задля справи Гріма, до „Союзної Швайцарської Ради“ вибрано Адора.

Цей вибір має дуже важне політичне значіння. Справа Гріма викликала великий розкол між швайцарськими Німцями й Французами (у Швайцарії живуть вільно поруч себе три народи: Німці, Французи й Італійці). У західній Швайцарії, головню в Женеві, відбув ся цілий ряд демонстрацій, у яких нападали на швайцарських Німців як на тихих прихильників німеччини, отже зрадників нейтральної Швайцарії.

Із другого ж боку німецькі газети Швайцарії давно вже запідозрівали багатьох французів із Женеві й околиці, що вони ставлять ся прихильно до Франції, що ненавидять німеччину й тим теж підривають значіння Швайцарії як нейтральної держави.

Вибір Адора, що вживає розмовної французької мови, служив колись у французькій армії й має французькі ордери, але є рівночасно безумовним прихильником нейтральности, цей вибір має залагодити ці загострені відносини, які склали ся останніми часами в Швайцарії.

ВИКЛАДИ НАУКИ ВІРИ ДЛЯ ПОЛЯКІВ У ПРУСІЇ.

Пруське правительство знесло закон, яким заборонювалося польським дітям викладати науку віри по польськи. Від нового шкільного року в низчих класах народної школи наука віри (закон божий) буде вже йти для польських дітей по польськи. Коли б де не було вчителя, що знав би по польськи, то науку повинен вести ксьондз.

У ГРЕЦІЇ.

Після уступлення грецького короля Константина, антант почав „віддячувати ся“ краї, який так ганебно знасилував. Передусім проголошено, що блокаду касується і зараз до столиці Греції привезено багацько харчів.

Це все, розуміється, не перешкоджає слухняному грецькому народові далі забирати його територію. Італійські війська посувають ся далі на південь Епіру, а французько-англійські загарили мало не цілу Тесалію.

Мало цього. Антант подумав тепер і про єдність краю! Під цією єдністю треба розуміти те, щоб усі Греки пішли за антантом, а власне за його прихильником Венезільосом, який видав велику силу грецького війська до розпорядимости Французів і Англічан.

І грецький народ почав єднати ся... Газети доносять, що дотеперішній кабінет Займіса уступив і що новий кабінет уже утворив той самий Венезільос.

Що далі буде, не відомо. Тільки ж часописи доносять із Царгорода, що турецьке правительство завівало грецького посла покинути столицю Туреччини.

Газети антанту вилічують, кілька Греція може доставити їм війська проти Болгарії. Але з другого боку російські війська, які бють ся в Македонії, сильно занепокоїли ся всім тим, що діється і в Росії, і в Греції, що Французи завізували тимчасовий уряд вислати до Македонії когось із Росії, щоб війська успокоїли...
Справа замотується, як бачимо, чим раз більше.

На кожний випадок самотнім паном у Греції являється антант і їх прихильник Венезільос. Він уже обняв кабінет, зложив його, склав уже присягу королеві й зажадав від нього скликання парламенту, який не сходив ся від 1915. р.

Король на скликання парламенту згодив ся й заявив, що годить ся й на політику Венезільоса. Яка ця політика—відомо. Почав правити Венезільос тим, що його міністерство зірвало дипломатичні зносини з центральними державами. За цим піде вповідження війни цим державам, але на це треба Венезільосові парламенту. От через що він домагається від короля скликання його...

АНГЛІЯ Й БУРИ.

Одна частина Бурів задумала було з початком цієї війни спокористувати ся беззладдям у Англії та здобути назад волю. Тільки ж повстання не повело ся. Більшість Бурів станула проти нього, головню колишній начальник бурської армії проти Англіїців, Бота. Пішла велика агітація по краю, і накінець повстання здавлено.

Англіський уряд, вивдячучись ніби то за вірність Бурів, оголосив, що після війни поверне обом колишнім бурським республікам Трансвалеві й Оранії їхню незалежність.

Але ж справжні прихильники самостійности бурського народу не вірять у ці обіцянки й домагаються ся вже зараз проголошення незалежности Трансвалю й Оранії. По цілім краю пішла сильна агітація за відокремленне бурських республік від Англії. Проти того руху виступає генерал Бота, що з колишнього ворога Англії перекинувся у найбільшого її прихильника, і у своїх відозвах до народу остерігає його перед самостійницькими виступами, котрі можуть довести край до небажаної для краю війни з Англією.

Що з цього вийде, поки що невідомо.

АНГЛІЙСЬКЕ „САМОВИЗНАЧЕННЕ НАРОДІВ“ У ПРАКТИЦІ АБО ЖИДІВСЬКИЙ ПОГРОМ У ЛІДСІ.

Берлін, 27. червня. Як доносить сюди жидівське кореспонденційне бюро із Гаги, в городі Лідс (Англія) англійське населення вчинило дводневний погром жидівському населенню. На вулицях Лідсу розбивано жидівські лавки, викидано крам на вулиці, плюндровано й разбито жидівські помешкання й переслідувано та обкидвано камінням жидівське населення. Поліція за два дні погрому була безсила супроти погромців. Відпоручники жидівського населення

з'явили ся в міністерстві й заявили, що наколи держава не обереже Жидів, то жидівське населення само зорганізується для оборони. Тоді аж шеф поліції поробив заходи, щоб погром спинено. Погром цей не випадковий, а є він тільки наслідком систематичного цькування англійської реакційної преси на Жидів.
(Із „Frankt. Zeitung“).

АНГЛІЙЦЯМ НЕ ВЕЗЕ.

Не везе Англіїцям із рекрутацією війська. Недавно відбули ся по різних місцевостях Канади демонстрації проти набору, а оце доносять із Корк до віденської „Arbeiter Zeitung“, що з нагоди рекрутації в Ірландії відбуваються великі заворушення.

Одним словом—не везе!

ЛЬОЙД ДЖОРДЖ БАЛАКАС.

Англіський прем'єр-міністер Льюїс-Джордж мав у англійському місті Глестер промову, з якої видно куди йде сучасна політика Англії.

А йде вона до того, щоб не так скоро прийшло до мира. Льюїс-Джордж сподівається, що Англія враз із союзниками таки переможе Німеччину, а тоді настане на землі рай... Що правда, він не замикає очей на те, що з вибухом революції в Росії для антанту справи погіршили ся, що весь тягар війни спав тепер на Англію, Францію та Італію, але ж за те від Америки Льюїс-Джордж сподівається ся великої помочі, вона допоможе союзникам довести війну до побідного кінця.

Зрештою й що до Росії то Льюїс-Джордж не поклав іще хреста на її поміч. Що правда—революція розбила пляни антанту що до спільного походу на Німеччину, але ж революція, по словам Джорджа—це добродійство, бо вона, як горячка в житті людини, все здоровле в ослаблений організм Росії, який сам по собі в коріні дуже здоровий. І Росія після внутрішніх революційних бур набере нових сил до боротьби (за інтереси Англії, Ред.) з ворогом.

Що до війни підводними човнами, Льюїс-Джордж підніє, що вона приневолила Англію обмежити свою торгівлю, і мешканців її обмежити свої потреби. Але ж прем'єр-міністер сподіється, що Німеччина Англії таки нічого не вдіє, бо такі не виголодять краю. „Ми ще тільки починаємо воювати“—говорив Льюїс-Джордж, „ми вже винайшли засоби проти підводних човнів (які, не знати? Ред.). Кораблів утратила Англія багато, але ж вона не перестала рівночасно будувати нових і нових кораблів. Все залежить тепер від того, щоб народ видержав. Видержить народ, то Англія по думці Льюїс-Джорджа переможе Німеччину.

Накінець прем'єр сказав дещо про воєнні цілі. Йому жалко Мезопотамії, того раю на землі, що в руках Турків обернувся у пустиню. Зробити з Мезопотамії знов рай, зможе тільки Англія по думці Льюїс-Джорджа, отже треба цю справу піднести на мировому конгресі! Те саме треба скасати про Вірменію. Що до німецьких колоній, то про свою приналежність до Німеччини повинне сказати своє слово місцеве населення.

Мир може тоді настати, балакав Льюїс-Джордж, як союзники знищать пруський милітаризм. Без цього не може бути спокою в Європі. Із німецькою демократією Льюїс-Джордж буде інакше балакати, ніж із Німеччиною, яку опановує агресивний (напасливий) і ароганський (нахабний) дух пруського милітаризму. Через те—хоч Льюїс-Джордж не думає мішати ся у внутрішні справи Німеччини, але все таки німецьке правительтво береть ся демократизувати (на зразок Англії? Ред.)!

Вислід із цілої тої довгої бесіди один: війна, війна і ще раз війна!

ЯПОНІЯ Й СОЮЗНИКИ.

Надходять вістки із Парижу, що Японія лише тепер хоче брати діяльну участь у цій війні та послати союзникам поміч.

Натомість жадала вона, щоби російська армія почала офензиву, й щоби російське правительтво цілковито виконало обовязки супроти союзників.

Чим власне проявить Японія свою поміч, ще невідомо. Поки що вона буде лише на сибірських залізницях четверні лінії, щоби кинути свої війська на східний фронт.

СТОКГОЛЬМ, 22. червня. Петербур. тел. агенція доносить із Нагасакі, що в Міцунуші, не далеко Нагасакі де будують ся зараз японські дредноути, застрайкували робітники. Другого дня страйк залагоджено тим, що підвищено робітникам платню на 30 процентів.

КИТАЙ.

Вже від давнього часу йде в Китаї завзята боротьба між прихильниками війни з Німеччиною й правительством, а власне президентом міністрів Китайської республіки, що війни не хоче. Воєнна партія стоїть під сильним впливом Японії, яка зручно по цілому Китаєві понастановлювала єтки й робить у Китаї, що хоче. На цій основі почали ся в Китаї великі заворушення. Поодинокі провінції думали скористувати ся цією нагодою й покінчити свої рахунки з теперішнім правительством. Понатворювало ся багацько республік зі своїми правительствами та військами, мало що не прийшло до домашньої (горожанської) війни. Та поволі якось усе укладається. Розписано нові вибори до парламенту, провінції наважують уже зносити з центральним правительством, військові губернатори центрального правительтва відтягають свої війська.

Але ж усе таки без демонстрацій не обходиться. Ось „Русское Слово“ доносить із Пекіна що під 12. червня, 7000 людей демонструвало перед парламентом за війною з Німеччиною, бо рознесла ся вістка, немов першого міністра підкупили Німці, щоб він докладав усіх сил, щоб до війни не дійшло. Але ж правдива причина, що Китай іде війни не виповів така, що антант досі не відповів нічого Китаєві, як йому бути й що йому за те буде, як він Німеччині обявить війну.

Здається, у найближчих днях справа в Китаї вже накінець вияснить ся. На кожний випадок правительтво без парламента не хоче рішати нічого про війну з Німеччиною. Коли парламент зійдеться, невідомо.

ВІЙНА.

(На основі німецьких звідомлень.)

ЗАХІДНИЙ ФРОНТ.

На схід від Ленсу вдерли ся Англіїці в німецькі передові окопи, але їх знову виперто звідтіля, при чім Німці полонили 175 салдатів та забрали 17 скорострільів.

Біля Шмен де Дам Французи наступали кілька разів на німецькі окопи, які недавно забрали в них Німці, але жадного успіху не мали.

На цілому фронті за останній час значних боїв не було задля сильних дощів.

СХІДНИЙ ФРОНТ.

Дня 30. червня розпочали Росіяни на великому просторі в Галичині сильну офензиву.

Між горішньою Стрипою та Нараївкою по цілодnevній артилерійській стрілянні російські війська пішли у наступи на австрійські лінії шириною в 30 верст.

Наступи повторювали ся безнастанно по кілька раз на день, але кожного разу їх відбито із тяжкими для них стратами.

Особливо завзято масові, один з другим, наступи повели Росіяни на село Конохи та місто Бережани. На цьому просторі било ся разом 16 російських дивізій.

Здовж Стоходу та на Дністрі також гремить без перестану російська артилерія.

На південь від залізничі Ковель—Луцьк австро-угорські війська відбили сильні наступи Росіян.

Бої тривають далі.

Страти, що понесло російське військо за ці три дні офензиви, перевищують всі дотеперішні понесені ними деннебудь втрати.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ФРОНТ.

Угорські розвідочні виділи вдерли ся аж до другої італійської лінії та вернули з 156 полоненими салдатами й одним офіцером.

На інших фронтах нічого значного.

Спростованне.

У 44. числі „Розвітту“ поміщено новинку про розв'язання російської державної Думи.

Тепер надійшла вістка, що після інформації російської соціалістичної часописи „Новая Жізань“ тимчасове правительтво жадного приказу в справі розв'язання Думи як законодавчого тіла не видавало, а значить Дума лишається ся й на далі в дотеперішній силі (властиво в ніякій—Ред.).

Там же поміщено й про те, що голова держ. Думи Родзянко випорожнив Таврійський Двірець задля Установчих Зборів на приказ тимчасового правительтва. Але й це неправда. Таврійський Двірець дійсно казав випорожнити Родзянко, але як він заявив, не на приказ, а тільки на жадання правительтва, й у цілковитому порозумінню Думи з правительством.